

Definitieve beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met Hongarije na werkbezoek

////////////////////////////////////
Datum: 28/10/2025

Auteur: VCA

Onderwerp: Definitieve beslissing samenwerking Hongarije na werkbezoek
////////////////////////////////////

1. Situering

In het Vlaamse Regeerakkoord 2019-2024 werd voorzien dat de Vlaamse Regering de huidige praktijken rond interlandelijke adoptie grondig onderzoekt en maatregelen neemt om interlandelijke adopties naar Vlaanderen te verbeteren.

De toenmalige Vlaamse Regering formuleerde op 17 september 2021¹ een aantal basisprincipes en krijtlijnen voor de verdere aanpak, onder meer voor wat betreft de verdere samenwerking met de herkomstlanden.

In opdracht van de Vlaamse Regering werkte het Vlaams Centrum voor Adoptie (VCA) een beslissingskader uit als basis voor de screening van alle huidige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie. De criteria voor het beslissingskader interlandelijke adoptie werden door de Vlaamse Regering vastgelegd op 10 december 2021².

VCA voerde in 2022 en 2023 in samenwerking met een aantal partners een screening uit van alle toenmalige samenwerkingen met herkomstlanden inzake interlandelijke adoptie.

Voor wat betreft de samenwerking met Hongarije, verwijzen we naar de nota "Beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met Hongarije" van 28 november 2023, waarbij de beslissing luidde dat de samenwerking met dit herkomstland meer verduidelijking vraagt via een werkbezoek. De beoordeling gebeurde op basis van het "Decision Framework for intercountry adoption Hungary", dat de verschillende beoordelingscriteria in detail omschrijft en dat integraal deel uitmaakt van de beoordeling en beslissing door VCA.

2. Werkbezoek

Van 5 tot en met 8 mei 2025 heeft VCA een werkbezoek gebracht aan het herkomstland Hongarije. VCA reisde hierbij naar de hoofdstad Budapest. Ter plaatse ging VCA met volgende personen, instanties en voorzieningen in gesprek over jeugdhulp en adoptie in Hongarije:

- De Guardianship Authority van Pest County
- De kinderrechtenorganisatie "Hintalovon"
- Het Directorate-General for child protection, dienst OGYSZ
- UNICEF³
- De centrale adoptieautoriteit binnen het Ministry of Innovation and Culture
- SOS Children's villages

¹ <https://beslissingenvlaamse-regering.vlaanderen.be/document-view/61404C18364ED90008000178>

² <https://www.opgroeien.be/nieuws-en-pers/nieuws/nieuw-beslissingskader-voor-interlandelijke-adoptie>

³ Het gesprek met UNICEF kon wegens conflicterende agenda's niet live plaatsvinden in Budapest, doch werd georganiseerd onder de vorm van een Teams-meeting op een later moment.

De centrale adoptieautoriteit van Hongarije is ingebed in het "Ministry of Culture and Innovation". De contactpersonen binnen de CA reageren doorgaans snel en dialoog lijkt mogelijk. Uit het werkbezoek bleek ook duidelijk dat de gesprekspartners goed op de hoogte waren van de recente ontwikkelingen in het adoptielandschap in Vlaanderen.

→ De CA van Hongarije neemt een participatieve houding aan.

Mogelijkheid van rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid

Ervaring toont aan dat directe samenwerking met de centrale adoptieautoriteit van Hongarije goed mogelijk is. Tijdens het werkbezoek werd besproken dat de samenwerking gedurende de afgelopen periode, zonder de betrokkenheid van een adoptiedienst, minder evident was. Dit vertaalde zich in een opvallende daling van het aantal kindtoewijzingen die VCA uit het land mocht ontvangen. Het is niet helemaal duidelijk waar mogelijke miscommunicatie is ontstaan of waarom kindtoewijzingen zijn uitgebleven. De contactpersonen binnen de CA gaven te wachten op een update van de Vlaamse ouderdossiers (hoewel deze vraag door de contactpersoon ter plaatse werd opgenomen). Daarnaast was er bezorgdheid over de doorlooptijd bij matching, waarbij het stellen en beantwoorden van bijkomende vragen over het kinddossier veel tijd in beslag lijkt te nemen.

Er werd afgesproken dat bij een verderzetting van de adoptiesamenwerking, VCA alle vragen over kinddossiers voortaan gebundeld zal stellen. Omdat de CA in Hongarije slechts uit een klein team met een hoge caseload bestaat, prefereert men een werking van "reversed flow" waarbij matching wordt ondersteund door de centrale autoriteiten in de ontvangende landen.

→ Rechtstreekse samenwerking van overheid tot overheid is mogelijk, met een duidelijke voorkeur voor een werking volgens het principe van 'reversed flow'; opvolging van gemaakte afspraken inzake samenwerking is een aandachtspunt.

4. Positionering van de adoptiepraktijk binnen het bredere zorg- en opvangsysteem van het land van herkomst in de praktijk

Regelgeving over taken en bevoegdheden in de jeugdbescherming door een overheidsinstantie

Hongarije beschikt over duidelijke en uitgebreide regelgeving waarin de taken en bevoegdheden van de verschillende actoren in de jeugdbescherming worden geregeld (Act V of the 2023 Civil Code, Government Decree No. 149 of 1997, Act III van 1993 en de Child Protection Act). De regelgeving voorziet dat actoren in het jeugdbeschermingssysteem dienen te handelen vanuit het belang van het kind, waarbij opvoeding van het kind binnen zijn familiale omgeving centraal staat. Het Directorate General for Child Protection heeft in 2021 schriftelijke richtlijnen over adoptie uitgevaardigd, dienstig voor de betrokken actoren in de jeugdbescherming.

Tijdens het werkbezoek is met verschillende actoren in het jeugdbeschermingssysteem gesproken. Alle gesprekspartners toonden een gedegen kennis van de geldende procedures en rolverdelingen. Tijdens de gesprekken konden eventuele onduidelijkheden omtrent het takenpakket of onderlinge verhoudingen tussen stakeholders worden uitgeklaard.

De "guardianship authorities" zijn overheidsinstanties die op lokaal niveau (districts- en countyniveau) opereren en die beschikken over een belangrijke (juridische) beslissingsbevoegdheid binnen het jeugdbeschermingssysteem. De autoriteit is verantwoordelijk voor het nemen van formele beslissingen met betrekking tot kinderen, waaronder uithuisplaatsing, vaststellen van de adoptabiliteit van het kind, alsook het uitspreken van de adoptie. De Guardianship authorities voeren zelf geen zorg uit maar bepalen wel het juridisch kader waarbinnen die zorg plaatsvindt. In de uitvoering van haar taken werken de authorities nauw samen met de lokale child protection services die instaan voor de praktische opvolging en begeleiding van kinderen en gezinnen. Het zijn deze regionale teams die professionele opinies en aanbevelingen opstellen omtrent de zorg en mogelijkheden voor het kind.

De lokale child protection services vallen onder het toezicht en coördinatie van het "Directorate-General for Child Protection" (Hongaarse afkorting "SZGYF"), een nationale dienst die onder het Ministerie van Binnenlandse Zaken ressorteert. Deze dienst heeft geen juridische beslissingsbevoegdheid in concrete dossiers maar vervult een uitvoerende en coördinerende rol binnen de Hongaarse jeugdbescherming. Het beheert o.a. instellingen zoals pleegzorgvoorzieningen, residentiële tehuizen en crisisopvang en ziet toe op de correcte uitvoering van het nationale beleid inzake kinderbescherming. Binnen het DGCP is er een gespecialiseerde afdeling, OGYSZ (= Hongaarse afkorting), die zich specifiek toelegt op adoptie. Deze dienst heeft eveneens geen bevoegdheid in individuele dossiers, maar speelt een cruciale rol in de supervisie van lokale adoptieteams en ontwikkeling van beleid en kwaliteitsstandaarden voor adoptieprocedures.

De centrale adoptieautoriteit in Hongarije is een nationale instantie, die ingebed is onder het Ministerie van Innovatie en Cultuur en dus strikt genomen buiten het klassieke jeugdbeschermingskader opereert. De voornaamste taak van de CA is het matchen van kinderen met adoptiegezinnen, zowel nationaal als interlandelijk. Daarnaast staat de CA in voor de archivering van de adoptiedossiers en houdt zij toezicht op de volledigheid van de toegezonden ouderdossiers.

De informatie over de regelgeving uit de eerdere screening werd bevestigd.

→ **Er is duidelijke regelgeving waarin de taken en de bevoegdheden van de verschillende actoren in de jeugdbescherming worden geregeld.**

Jeugdbeschermingsmaatregelen in de praktijk

Ondanks het helder en uitgebreid regelgevend kader, blijkt uit gesprekken tijdens het werkbezoek dat het systeem van de jeugdbescherming in de praktijk vaak complex en ondergefinancierd is. Het systeem heeft te kampen met een hoge caseload en een tekort aan middelen en personeel. Heel wat voorzieningen (zoals crisisopvang) en pleegzorg zitten vol, waardoor er geen of amper doorstroom is.

Tijdens het werkbezoek ging VCA dieper in op de implementatie van de relevante regelgeving in de praktijk:

- Een kind komt in het alternatief zorgcircuit terecht indien de lokale child welfare services problemen in het gezin signaleren. Indien deze problemen niet verholpen geraken via preventieve ondersteuning of nakoming van een vooropgesteld familieplan met afspraken, wordt het kind aangemeld bij de Guardianship Authority. Zodra een kind niet meer bij de ouders verblijft én de ouders het kind gedurende drie maanden lang niet bezoeken of geen contact opnemen of verhuizen zonder te melden aan de officiële instanties, kan het kind adoptabel worden verklaard. Volgens de Guardianship Authority van Pest County worden ouders geïnformeerd over de adoptabiliteitsverklaring van hun kind en worden zij ook in kennis gesteld van de beroepsmogelijkheden tegen de beslissing.
- Sinds 2014 wordt ingezet op een professionalisering van de pleegzorg in Hongarije, waarbij pleegouders een verplichte training van 500 uur volgen en werken onder een arbeidsovereenkomst. De concrete implementatie van voormelde opleiding is evenwel nog niet volledig waardoor expertise en traumasensitiviteit vaak ontbreekt. Religieuze actoren spelen een belangrijke rol in de effectieve organisatie van pleegzorg. Pleegzorg geniet de voorkeur voor plaatsing van kinderen die jonger zijn dan 12 jaar, maar de realiteit is dat er een groot tekort aan pleeggezinnen is. Pleeggezinnen bieden doorgaans plaats aan 3 pleegkinderen, doch wegens plaatsgebrek zijn er ook pleeggezinnen waar tot 6 kinderen samen worden opgevangen. Het tekort aan pleeggezinnen bemoeilijkt ook het samenhouden van siblings in het kader van uithuisplaatsing.
- Hoewel er geen officiële statistieken beschikbaar zijn – registratie op basis van etniciteit is wettelijk niet toegestaan – bevestigden verschillende gesprekspartners tijdens het werkbezoek dat kinderen uit de Roma-gemeenschap in Hongarije sterk oververtegenwoordigd zijn binnen het jeugdbeschermingssysteem. De oorzaak is eerder structureel en hangt ook nauw samen met de maatschappelijke perceptie t.a.v. de Romapopulatie. Roma-kinderen komen vaak in de jeugdbescherming terecht door een combinatie van armoede, sociale uitsluiting, slechte huisvesting en het ontbreken van een stabiel sociaal netwerk. Binnen de jeugdhulp zijn er amper professionals met Roma-achtergrond werkzaam.
- De laatste jaren wordt de Hongaarse jeugdbescherming geconfronteerd met een toenemend aantal jonge baby's dat langdurig in de ziekenhuizen verblijft. De situatie is het gevolg van een combinatie van juridische, structurele en maatschappelijke factoren. Vaststelling is dat baby's achtergelaten worden in de ziekenhuizen of niet naar huis mogen gaan omwille van armoede en preciaire huisvesting. Het zou om ongeveer 2000 baby's per jaar gaan – veelal uit gezinnen die reeds gekend zijn bij de jeugdbescherming. Dit aantal blijft toenemen. Volgens gesprekspartners kan de toename toegeschreven worden aan een combinatie van factoren, waaronder dus stijgende woningprijzen en de vrees bij hulpverleners om verantwoordelijk te worden gesteld voor situaties van verwaarlozing, waardoor sneller wordt overgaan tot uithuisplaatsingen. Deze baby's blijven vaak weken – of zelfs maandenlang in het ziekenhuis bij gebrek aan alternatieve opvang. Om het hoofd te bieden aan deze problematiek heeft de overheid sinds juli 2024 een versnelde adoptieprocedure geïnstalleerd voor deze baby's. Volgens die regeling kan een kind adoptabel worden verklaard als het zes weken lang in het ziekenhuis verblijft zonder dat een ouder of familielid zich meldt. Toch blijkt in de praktijk dat deze regeling zelden aanleiding geeft tot effectieve adopties omdat ook minimale contactopname vanuit de familie voldoende is om het adoptieproces te blokkeren en deze kinderen aldus niet adoptabel zijn. Door het tekort aan pleeggezinnen kunnen de baby's vaak ook niet terecht in een pleeggezin waardoor ziekenhuizen noodgedwongen ingezet worden als tijdelijke opvangplaats.

- Hoewel Hongarije beschikt over een juridisch goed gestructureerd jeudbeschermingssysteem, toont het werkbezoek aan dat de praktijk kampt met ernstige uitdagingen: capaciteitsproblemen, onderfinanciering, toenemende complexiteit, te weinig professionals, etc. Ondanks dat officiële gegevens ontbreken, lijkt de Roma-populatie oververtegenwoordigd in het alternatief zorgcircuit.

Beleid van preventie en re-integratie naar het gezin van herkomst

In de Child Protection Act is een breed scala aan preventieve ondersteuning voorzien, doch omwille van een gebrek aan middelen en personeel schiet de effectieve uitvoering en opvolging vaak tekort. De organisatie (en financiering) van de preventieve zorg gebeurt immers op gemeentelijk niveau. Dit maakt dat er geen garanties zijn dat het nationale beleid in de praktijk overal even sterk wordt geïmplementeerd. Daar waar de beleidskeuzes op gemeentelijk niveau niet aansluiten bij de nationale kaders en prioriteiten, heeft dit negatieve gevolgen voor de organisatie en financiering van het preventieve aanbod.

Hoewel officiële instanties dit doorgaans niet expliciet erkennen en ondanks het wettelijke verbod hierop, vormt armoede in de praktijk vaak de onderliggende reden voor het uithuisplaatsen van kinderen. Structurele ongelijkheid en culturele vooroordelen ten aanzien van de Romapopulatie hebben tot gevolg dat voornamelijk deze bevolkingsgroep getroffen wordt.

Het tekort aan personeel maakt dat er in de praktijk soms onvoldoende kan worden geïnvesteerd in een bestendige re-integratie van kinderen en jongeren na uithuisplaatsing.

- Het werkbezoek toont aan dat armoede vaak de onderliggende reden voor de uithuisplaatsing van kinderen vormt, ondanks het wettelijk verbod hierop. Door onderfinanciering en te weinig personeel blijft de uitvoering van de in de regelgeving voorziene preventieve zorg en re-integratie beperkt.

Centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp

Het werkbezoek gaf de bevestiging dat Hongarije beschikt over een centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp.

- Hongarije heeft een centrale databank met gegevens over alle kinderen in de jeugdhulp.

Inbedding van adoptie in het jeugdbeschermingssysteem

Adoptie is wettelijk en praktisch als jeugdbeschermingsmaatregel ingebed in de bredere jeugdbescherming. De jeugdhulp valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Binnenlandse Zaken, waartoe ook de Guardianship Authorities en het Directorate-General for Child Protection behoren. De Centrale Autoriteit voor interlandelijke adoptie daarentegen, valt onder het Ministerie van Innovatie en Cultuur, dat ook bevoegdheden heeft met betrekking tot vrouwen en gezin (family politics). Dit vertaalt zich in de praktijk in een dichotomie tussen jeugdbescherming en gezinsbeleid, wat voor het adoptiebeleid een moeilijk spanningsveld is. Lokaal is adoptie onderdeel van het systeem van jeugdbescherming, terwijl op nationaal niveau, vanuit de CA, de relatie met het brede gezinsbeleid sterker is. Door deze verschillende invalshoeken, bevoegdheden en perspectieven kunnen er uitdagingen ontstaan in de samenwerking tussen de CA en lokale teams.

- Adoptie is als maatregel ingebed in het jeugdbeschermingssysteem en wordt als zodoende ook uitgedragen door de lokale teams, doch de centrale autoriteit ressorteert onder het beleidsdomein van gezinsbeleid.

5. Consequente toepassing van het subsidiariteitsprincipe in interlandelijke adoptie

Inbedding van het subsidiariteitsprincipe in de regelgeving

De "Family Law" bepaalt dat een interlandelijke adoptie slechts kan overwogen worden indien voor het kind in eigen land geen oplossing kan worden gevonden. De subsidiariteit van de binnenlandse adoptie t.a.v. andere zorgmaatregelen is niet expliciet in de regelgeving opgenomen.

- Het subsidiariteitsprincipe van de interlandelijke adoptie is ingebed in de regelgeving.

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van binnenlandse adoptie

Het aantal kinderen dat jaarlijks wordt geadopteerd, zowel nationaal als internationaal, is veel lager dan het totale aantal kinderen in de jeugdbescherming. Veel gezinnen lijken bereid te zijn om te adopteren, doch hun voorkeuren en verwachtingen beïnvloeden sterk het aantal kinderen dat uiteindelijk geadopteerd wordt. Kandidaten in Hongarije tonen voornamelijk openheid voor jonge kinderen, bij voorkeur baby's jonger dan zes maanden. Voor deze leeftijdsgroep bedraagt de wachttijd doorgaans vijf tot zes jaar. Daarnaast is er ook een uitgesproken voorkeur voor gezonde kinderen zonder medische noden. Opvallender is de weerstand tegenover adoptie van kinderen met Roma-achtergrond. Hoewel het wettelijk niet toegelaten is om bepaalde etnische groeperingen uit te sluiten, geven gezinnen vaak op indirecte wijze aan dat men een kind wenst te adopteren met gelijke uiterlijke kenmerken. De terughoudendheid lijkt ingegeven door angst voor sociale uitsluiting van het kind en racisme binnen de bredere gemeenschap.

Volgens onze gesprekspartner bij SOS Children's Villages wordt ongeveer 70% van de kinderen in de jeugdbescherming opgevangen in pleeggezinnen, terwijl de overige kinderen in instellingen verblijven.

De Guardianship Authority benadrukt dat een kind pas kan worden geadopteerd wanneer er geen andere mogelijkheden meer zijn om op te groeien binnen het eigen gezin. Zolang er contact met de biologische familie is, wordt een kind niet adoptabel verklaard. In sommige regio's wordt dit contact ruim geïnterpreteerd, waardoor ook bijvoorbeeld telefonisch of e-mailcontact voldoende kan zijn om de adoptabiliteit uit te sluiten. Het land ziet de laatste jaren ook steeds meer baby's die langdurig in het ziekenhuis verblijven die om verschillende redenen niet adopteerbaar zijn. Adoptie van een kind door het pleeggezin wordt niet gestimuleerd om eventuele verstoringen binnen het gezin te voorkomen.

- ➔ **In de praktijk blijkt dat binnenlandse adoptie subsidiair wordt ingezet, al zijn de kansen op binnenlandse adoptie voor bepaalde kinderen eerder beperkt, gelet op de soms beperkte openheid van de binnenlandse adoptiekandidaten met betrekking tot het kindprofiel.**

Toepassing van het subsidiariteitsprincipe in de praktijk van interlandelijke adoptie

Uit de gesprekken met verschillende stakeholders blijkt dat interlandelijke adoptie wordt toegepast als een subsidiaire maatregel. Het adoptieproces volgt een gestandaardiseerde, gefaseerde werkwijze: allereerst wordt op county-niveau gezocht naar een geschikt adoptiegezin. Als er lokaal geen passend gezin kan worden gevonden, wordt het dossier overgedragen aan de centrale adoptieautoriteit, die vervolgens een nationale zoektocht verricht. Wanneer ook op nationaal niveau geen geschikt gezin beschikbaar is, wordt het dossier doorgezonden naar buitenlandse adoptiepartijen. Tot aan het moment van een formele match blijft men actief zoeken naar een binnenlands adoptiegezin.

Het subsidiaire karakter van interlandelijke adoptie wordt onderbouwd door de cijfers. In 2024 werden volgens het Directorate-General circa 212 interlandelijke adopties gerealiseerd op een totaal van 1200 adopties, wat overeenkomt met een aandeel van 6 à 8% ten opzichte van binnenlandse adopties. Tijdens het gesprek met de centrale autoriteit kwam een duidelijke voorkeur voor binnenlandse adoptie naar voren, ook als dit neerkomt op het apart plaatsen van siblings. Dit komt met name voor wanneer broers of zussen op verschillende momenten in het jeugdbeschermingssysteem terechtkomen.

- ➔ **Uit de gesprekken ter plaatse en de verhouding van het aantal interlandelijke adopties tegenover het aantal binnenlandse adopties, lijkt de maatregel van een interlandelijke adoptie subsidiair te worden toegepast.**

6. Adoptabiliteit

Centrale registratie van adoptabele kinderen

Tijdens het werkbezoek wordt bevestigd dat er een nationaal register is van alle kinderen die in aanmerking komen voor adoptie.

- ➔ **Er is centrale registratie van adoptabele kinderen.**

Beoordeling van en beslissing tot adoptabiliteit

Wanneer er een melding wordt gedaan over een problematische gezinssituatie van een kind, bijvoorbeeld door de school of een maatschappelijk werker, worden de lokale jeugdzorgdiensten ingeschakeld. Deze stellen een plan van aanpak op waarmee het gezin aan de slag dient te gaan, tenzij sprake is van een acute noodsituatie. Na zes maanden wordt geëvalueerd in hoeverre het plan is uitgevoerd. Indien niet conform het plan wordt gehandeld, worden de ouders gehoord tijdens een zitting van de Guardianship Authority, die vervolgens kan besluiten tot eventuele uithuisplaatsing van het kind. Wanneer ouders daarna alsnog nalaten het opgelegde plan te volgen, hun adres veranderen zonder formele kennisgeving, of geen

interesse meer tonen in het kind middels contactopname, kan de Guardianship Authority besluiten het kind adoptabel te verklaren.

Volgens de betrokken instanties maken slechts weinig ouders bezwaar tegen deze adoptabiliteitsbeslissing. De formele adoptabiliteitsverklaring schorst de ouderlijke rechten en plichten; pas bij een daadwerkelijke adoptie worden deze effectief beëindigd. Een adoptabiliteitsverklaring dient steeds een eventuele match met kandidaat-adoptieouders vooraf te gaan.

➔ **De beoordeling van adoptabiliteit gebeurt door een overheidsinstantie, op basis van de door de regionale child protection aangeleverde documenten en informatie.**

Situaties waarin een kind adoptabel kan worden verklaard

De Child Protection Act en de Civil Code regelen de voorwaarden waaronder een kind adoptabel kan worden verklaard. Naast een adoptabiliteitsverklaring door de Guardianship Authority, hebben ouders ook de mogelijkheid om vrijwillig afstand te doen van hun kind voor adoptie. Deze afstandsverklaring gebeurt d.m.v. een formele verklaring bij de Guardianship Authority. Desgevallend kunnen de ouders bepalen of zij hun kind afstaan voor adoptie door een gekend persoon of niet.

➔ **In de regelgeving is duidelijk in welke situaties kinderen adoptabel kunnen worden verklaard.**

Onderzoek van psychosociale adoptabiliteit

De Guardianship Authority stelt dat kinderen vanaf twaalf jaar door een psycholoog worden gehoord om hun mening over de voorgenomen adoptie te kennen. Ook jongere kinderen kunnen worden gehoord, indien zij als voldoende bekwaam en 'onderscheidend' worden beschouwd. Van dit gesprek wordt een professioneel verslag gemaakt door de lokale child protection services. Volgens de Authority wordt de adoptie niet toegestaan wanneer een kind aangeeft zich er niet goed bij te voelen. Hintalovon wijst er terecht op dat het voor kinderen, en zeker voor jonge kinderen niet zeker is of zij voldoende begrip hebben over de betekenis van de adoptiemaatregel; vraag is of er op een voldoende sensitieve manier met deze kinderen wordt omgegaan.

Bij de beoordeling van het adoptie- en jeugdbeschermingssysteem van Hongarije in 2023 werd informatie van ISS meegenomen wat betreft de evaluatie van de adoptabiliteit van het kind. Volgens deze organisatie richt de beoordeling zich voornamelijk op het voldoen aan wettelijke vereisten, in plaats van op psychosociale aspecten. Het werkbezoek in 2025 heeft hierover geen verdere verduidelijking gegeven, maar constateerde wel dat een psychosociale beoordeling niet gestandaardiseerd wordt uitgevoerd.

➔ **De procedure om de psychosociale adoptabiliteit van het kind vast te stellen, lijkt wel te gebeuren doch niet op gestandaardiseerde wijze waardoor het overkomt dat voornamelijk naar het vervullen van de wettelijke voorwaarden wordt gekeken.**

Toestemming van de oorspronkelijke ouders of wettelijke voogd

De toestemming van de oorspronkelijke ouders of andere wettelijke vertegenwoordigers is duidelijk bij wet geregeld. Ouders kunnen hun kind ter adoptie afstaan aan een bekend of onbekend persoon, wat bepalend is voor het karakter van de adoptie als open of geheim. Interlandelijke adopties betreffen steeds gesloten adopties.

Ouders wiens kind adoptabel is verklaard door de Guardianship Authority moeten niet instemmen met de adoptie. Hun ouderlijke rechten en plichten worden door de adoptabiliteitsverklaring geschorst; zij worden niet standaard op de hoogte gebracht van de effectieve adoptie. Wel hebben zij de mogelijkheid in beroep te gaan tegen de adoptabiliteitsverklaring van hun kind. De Guardianship Authority geeft aan dat gezinnen op de hoogte worden gebracht van het risico op een adoptabiliteitsverklaring wanneer zij het vastgestelde plan van de jeugdbeschermingsdienst niet opvolgen.

Naast adoptie die plaatsvindt via jeugdhulp of vrijwillige afstand, bestaat de mogelijkheid dat een kind in het adoptiecircuit terecht komt door achterlating in daarvoor bestemde babyboxen in ziekenhuizen. Wanneer de ouder(s) zich niet binnen zes weken na de achterlating melden, wordt het kind juridisch adoptabel verklaard.

➔ **Toestemming van ouders of wettelijke vertegenwoordigers is duidelijk bij wet geregeld.**

Begeleiding van de oorspronkelijke ouders

De wet kent geen expliciete bepalingen voor begeleiding of ondersteuning van ouders bij het nemen van de beslissing om hun kind al dan niet af te staan. Tijdens het werkbezoek is echter door de Guardianship Authority bevestigd dat er wel organisaties bestaan die ondersteuning bieden aan personen die overwegen hun kind af te staan. We hebben niet kunnen vaststellen of

deze begeleiding op gestandaardiseerde wijze wordt uitgevoerd. De nadruk ligt vaak op het voldoen aan de wettelijke voorwaarden.

- **Er zijn organisaties die instaan voor de begeleiding van oorspronkelijke ouders, maar dit aanbod kent geen wettelijke basis. We kunnen niet bevestigen dat deze begeleiding in alle gevallen kwaliteitsvol en op gestandaardiseerde wijze verloopt.**

Toestemming van het kind

De regelgeving bepaalt dat kinderen vanaf 14 jaar moeten instemmen met hun adoptie. Tijdens het werkbezoek gaven gesprekspartners aan dat ook jongere kinderen worden gehoord over hun gevoelens ten aanzien van een voorgenomen adoptie. Daarbij rijst evenwel bezorgdheid over de mate waarin de verstrekte informatie voor het kind voldoende duidelijk en begrijpelijk is. De Guardianship Authority benadrukt dat de mening van ieder kind wordt gevraagd zodra het kind als voldoende matuur wordt ingeschat.

- **De wet regelt duidelijk wanneer een kind toestemming dient te geven en gehoord moet worden. Tijdens het werkbezoek bleef onduidelijk of het kind echt begrijpt waarvoor het toestemming geeft en of de informatieverstrekking aan het kind op gestandaardiseerde wijze gebeurt.**

Stavingsstukken in het adoptiedossier op het moment van toewijzing

De adoptabiliteit staat vast voor matching met (een) kandidaat-adoptant en dit blijkt uit de adoptabiliteitsverklaring door de Guardianship Authority.

- **Op het moment van toewijzing ligt de juridische adoptabiliteit vast.**

Beleid over het samenhouden van siblings

Hoewel het wettelijk verplicht is om broers en zussen bij adoptie of in pleegzorg gezamenlijk te plaatsen, blijkt dit in de praktijk niet steeds mogelijk. Een belangrijk knelpunt betreft het beperkte aanbod van opvangplaatsen en beschikbare pleeggezinnen, waardoor het noodzakelijk kan zijn siblings van elkaar te scheiden. Daarnaast bestaan er verschillen in visie en benadering tussen de centrale adoptieautoriteit en de teams binnen het Directorate General for Child Protection. Waar laatstgenoemde organisaties het samenhouden van broers en zussen als uitgangspunt hanteren bij besluitvorming rondom het kind, richt de centrale adoptieautoriteit zich vanuit een beleidsmatig perspectief primair op het maximaal proberen plaatsen van kinderen in eigen land, ook als dit neerkomt op het apart plaatsen van siblings. Dit komt met name voor wanneer broers of zussen op verschillende momenten in het jeugdbeschermingssysteem terechtkomen.

- **Hoewel de regelgeving voorschrijft dat siblings samen geplaatst dienen te worden, wordt deze bepaling in de praktijk niet altijd strikt nageleefd.**

7. Het verloop van de adoptieprocedure

Vorbereiding/ bindingsperiode voor het kind

Er is voorzien in een verplichte bindingsperiode van dertig dagen, waarin de interacties tussen het kind en het adoptiegezin structureel worden geobserveerd om hun onderlinge band te evalueren. De Guardianship Authority geeft aan dat gedurende deze periode een psycholoog met het kind in gesprek gaat om te beoordelen hoe het zich voelt ten opzichte van de voorgenomen adoptie. Het werkbezoek biedt geen duidelijk inzicht in de vraag of het kind al dan niet adequaat wordt voorbereid op een adoptie.

- **Er is voorzien in een bindingsperiode voor de definitieve adoptiebeslissing, doch het is niet duidelijk of er standaard wordt gezorgd voor een voorbereiding van het kind.**

Het matchingsproces

De regelgeving bevat geen criteria voor de wijze waarop matching tussen ouder en kind plaatsvindt. De centrale autoriteit meldt dat bij binnenlandse adoptie een aantal gezinnen worden geselecteerd, waarna deze selectie wordt voorgelegd aan het lokale jeugdhulpteam. Zij beslissen over de matching omdat zij het kind het best kennen. Er worden, afgezien van de wettelijke hoedanigheidsvoorwaarden, in de praktijk geen specifieke criteria gehanteerd. De centrale autoriteit geeft aan dat de matching niet bepaald wordt door de positie van de kandidaat-adoptanten op de wachtlijst of de reeds verstreken wachttijd. Wanneer men een adoptiegezin zoekt voor kinderen met speciale behoeften, zoals ernstige medische noden, oudere kinderen of broers en zussen, schakelt de centrale autoriteit vaak de hulp in van de buitenlandse partners (= principe reversed flow) voor de matching. Op basis van de samenwerking met Hongarije is vastgesteld dat het reversed flow-matchingsproces bekend is.

→ Bij het matchingsproces worden geen duidelijke criteria gehanteerd.

8. Het vermijden van financiële risico's

Kosten en vergoedingen voor de adoptieprocedure op zich geregeld bij wet of overheid

De adoptieprocedure op zich is kosteloos. Er worden aldus geen bedragen aan de adoptieautoriteit betaald. Om die reden werd dit thema het werkbezoek niet besproken.

→ De adoptieprocedure in Hongarije is kosteloos. Bijgevolg is een kostenregeling bij wet of van overheidswege niet nodig.

Overzicht van de kosten in de praktijk

Omdat de adoptieprocedure zelf kosteloos is, dienen kandidaat-adoptanten uitsluitend een vergoeding te betalen voor de dienstverlening van de contactpersoon met wie VCA een samenwerkingsverband heeft afgesloten. Er is besloten om de samenwerking met mevrouw Rita Kardos voort te zetten, waarbij het contract met VCA en de bijbehorende kosten zijn beoordeeld en heronderhandeld. Hierbij is onderscheid gemaakt tussen de dienstverlening die mevrouw Kardos aan de kandidaat-adoptanten verleent en de ondersteuning die zij biedt aan de overheid.

Op het moment van verzending van het ouderdossier dienen de kandidaat-adoptanten een vast bedrag te voldoen. Bij acceptatie van het kindvoorstel volgt een tweede betaling. In het contract wordt de inbegrepen dienstverlening op gedetailleerde wijze omschreven.

→ De kosten in de praktijk zijn gedetailleerd geregeld bij contract met de contactpersoon.

Donaties, contributies en projectsteun

Van betaling van donaties, contributies of projectsteun is geen sprake.

→ Donaties, contributies of projectsteun worden niet betaald.

Overeenkomst kosten van de adoptiedienst met table on costs van Hcch.

Hongarije heeft de Table on Costs van het Permanent Bureau te Den Haag niet ingevuld. Gelet op het feit dat de adoptieprocedure in Hongarije kosteloos is, gebeuren er enkel betalingen voor dienstverlening door de contactpersoon en voor kosten op voorlegging van factuur.

→ De centrale adoptieautoriteit van Hongarije heeft de table on costs van het Hcch niet ingevuld.

9. Juridisch kader ter ondersteuning van adoptiebetrokkenen in het recht op informatie over hun afkomst en/of hun zoektocht naar familieleden

Centrale geboorteregistratie

Overeenkomstig de Hongaarse "Act on Civil Registration Procedure" moeten ouders binnen één dag na de geboorte van hun kind de verplichting nakomen om de geboorte aan te geven bij het bevoegde Registry Office.

→ Er bestaat een centrale geboorteregistratie waarbij 100% van de bevolking geregistreerd zou zijn.

Procedure voor inzage in het adoptiedossier in de regelgeving

De relevante regelgeving (Civil Code) voorziet in duidelijke procedures met betrekking tot het verschaffen van toegang tot informatie over de eerste ouders en siblings van de geadopteerde. Uit bevindingen tijdens het werkbezoek blijkt dat een geadopteerd kind uit Hongarije het recht heeft om geïnformeerd te worden over het gegeven van zijn of haar adoptie. Vanaf de leeftijd van 14 jaar kan het kind zelfstandig een verzoek tot inzage indienen. Dit verzoek wordt behandeld via de centrale adoptieautoriteit, die de aanvraag doorstuurt naar de bevoegde Guardianship Authority. Het vrijgeven van persoonsgegevens vereist de expliciete toestemming van de biologische familie. Indien deze toestemming wordt geweigerd, respecteert de Guardianship Authority dit strikt en eindigt de inzageprocedure voor de geadopteerde. Ook wanneer de biologische ouders of het kind niet kunnen getraceerd worden om hun toestemming te verlenen of bij overlijden, wordt uitgegaan van een weigering tot inzage.

Het kind heeft altijd recht op medische informatie van de biologische ouders, ongeacht of er toestemming wordt verleend voor het delen van andere persoonsgegevens. Bij het opvragen van deze gegevens dient de geadopteerde wel steeds de redenen op te geven waarom men de toegang wenst.

In de praktijk geeft de Guardianship Authority van Pest aan dat ongeveer de helft van de oorspronkelijke ouders bereid is informatie te verstrekken, terwijl siblings vrijwel altijd instemmen met het delen van gegevens.

Volgens de gesprekspartner bij de Guardianship Authority bestaat er, zelfs wanneer geen toestemming tot vrijgave wordt verleend, de mogelijkheid tot indirecte kennisname. Zo bevatten adoptiedossiers vaak de oorspronkelijke naam en geboortedatum van het kind (cf. adoptabiliteitsbeslissing) en wordt de originele geboorteakte – met daarin de naam van de moeder – bewaard bij de bevoegde Hongaarse instanties.

Tijdens overleg met de centrale adoptieautoriteit werd geïnformeerd naar de mogelijkheid om consequent gegevens van de biologische ouders in het dossier op te nemen. De centrale autoriteit gaf aan te kunnen instemmen met een werkwijze waarin deze gegevens uitsluitend aan VCA worden verstrekt, met als restrictie dat VCA deze niet mag doorgeven aan de geadopteerde. Deze benadering leidt aan Vlaamse zijde tot een spanningsveld, aangezien volgens de Vlaamse visie de geadopteerde steeds recht dient te hebben op volledige inzage in het adoptiedossier, zonder dat persoonsgegevens van de ouders worden geanonimiseerd.

De adoptiedossiers worden eerst gedurende tien jaar bij de centrale adoptieautoriteit bewaard. Na verloop van deze termijn worden de dossiers voor eeuwig in een centraal archief bewaard.

- ➔ **De Hongaarse regelgeving voorziet in een goed uitgewerkte procedure waarbij vrijgave van afstammingsinformatie over de eigen herkomst voor geadopteerden wordt geregeld. De regelgeving koppelt het recht op afstammingsinformatie evenwel aan een absoluut respect voor de privacy van de biologische ouders. Biologische ouders beschikken over een absoluut vetorecht: slechts na expliciete toestemming mogen persoonsgegevens van deze ouders worden vrijgegeven. Zonder toestemming worden persoonsgegevens niet gedeeld en wordt het inzageverzoek afgewezen. Het recht op privacy van de biologische familie krijgt voorrang boven het recht op kennis van afkomst.**

Regelgeving inzake wijziging van geboorteplaats en geboortedatum

De geboorteplaats en geboortedatum kunnen niet worden aangepast.

- ➔ **Wijzigingen aan de geboorteplaats- of datum zijn niet mogelijk.**

Professionele ondersteuning bij de zoektocht naar herkomst door de overheid

Het is alleen voor de geadopteerde mogelijk om bij de Guardianship Authority informatie in te winnen over zijn herkomst. Dit lijkt eerder een administratief proces; het is niet duidelijk of er ook, en in alle gevallen, voorzien is in een professionele ondersteuning is bij het zoeken naar een eventuele contactname met de eerste familie

- ➔ **Er is geen professionele ondersteuning door de overheid voorzien bij de zoektocht naar herkomst.**

Specifieke aandachtspunten

Het gegeven dat de naam van de kandidaat-adoptanten op de geboorteakte wordt gezet, bemoeilijkt een mogelijke zoektocht van de geadopteerde naar zijn eerste ouders.

10. Inhoud kinddossier

Voldoende informatie in het kinddossier om de herkomst van het kind te achterhalen

Een adoptiedossier bevat doorgaans voldoende informatie om de herkomst van het kind te achterhalen, maar informatie over eventuele siblings blijft vaak schaars. De centrale adoptieautoriteit reageert doorgaans vlot op extra vragen. Tijdens het werkbezoek werd voorgesteld bijkomende vragen te bundelen.

- ➔ **Het kinddossier bevat doorgaans voldoende informatie om de herkomst van het kind te achterhalen.**

Weergave van het volledige traject van het kind in het kinddossier

Het dossier bevat informatie over de identiteit van het kind en de familiale achtergrond, de juridische adoptabiliteit, een psychologische en medische opinie, de ontwikkeling van het kind en enkele foto's.

Het traject dat een kind heeft afgelegd voorafgaand aan de adoptie kan doorgaans uit de dossiers achterhaald worden, maar bevat niet standaard informatie over de inspanningen die geleverd werden op het vlak van alternatieve zorg. Deze informatie blijkt vaak voorhanden na bijkomende bevraging van de adoptieautoriteit.

- ➔ In de praktijk wordt het volledige traject van het kind weergegeven in het dossier of kan deze informatie verkregen worden middels navraag bij de centrale autoriteit.

4. Beslissing betreffende de samenwerking interlandelijke adoptie met Hongarije

De samenwerking met herkomstland Hongarije wordt stopgezet.

Op basis van bovenstaande overwegingen na het werkbezoek aan Hongarije, de nota "Beslissing samenwerking interlandelijke adoptie met Hongarije" van 1 oktober 2023 en de informatie in het ingevulde beslissingskader voor Hongarije, beslist VCA om de samenwerking met Hongarije stop te zetten. Doorslaggevende elementen in deze beslissing zijn de sociale uitsluiting van een bepaalde bevolkingsgroep, gekoppeld aan een armoedeproblematiek en het tekort aan preventieve zorg en inspanningen tot re-integratie, en dit juist voor de meest precare groepen in de samenleving, alsook de beperkingen wat betreft het recht op informatie voor geadopteerden over hun afkomst.

Hoewel er een uitgebreid regelgevend kader bestaat dat verschillende vormen van (preventieve) zorg voor gezinnen en kinderen omvat, blijkt in praktijk een discrepantie tussen het beleid en de daadwerkelijke uitvoering.

De cultureel diepgewortelde vooroordelen ten aanzien van Roma geven aanleiding tot een systematische discriminatie ten aanzien van een specifieke bevolkingsgroepering, wat leidt tot beperkte toegang tot onderwijs, gezondheidszorg en werkgelegenheid. Vanuit de overheid worden er onvoldoende inspanningen geleverd om deze families preventief te ondersteunen of de nodige hulp aan te reiken om deze problemen aan te pakken, waardoor de mogelijkheid om op een goede manier zorg te dragen voor hun kinderen vaak effectief ontbreekt.

Het recht op afstammingsinformatie wordt beperkt door het prevalerende recht op privacy van de eerste ouders.

Ariane Van den Berghe
Vlaams Adoptieambtenaar